

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра залізничних станцій та вузлів

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ПРИ МІЖНАРОДНИХ
ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕННЯХ НА ПРИКОРДОННИХ ПЕРЕДАВАЛЬНИХ
СТАНЦІЯХ

Пояснювальна записка та розрахунки
до випускної кваліфікаційної роботи

УПМКМ.300.00.00.000 ПЗ

Розробив студент групи 101-МКТ-Д21
спеціальності 275 / 275.02 (роботу виконано
самостійно, відповідно до принципів академічної
добросовісності)

(підпис)

Ольга ПИРОГОВА

Керівник: к.т.н., асистент

Дмитро ГУРІН

Рецензент: доцент, кандидат техн. наук

Петро ДОЛГОПОЛОВ

Факультет управління процесами перевезень

Кафедра залізничних станцій та вузлів

Освітній рівень: бакалавр

Спеціальність 275 Транспортні технології

275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри професор, д-р техн. наук

(посада, науковий ступінь)

Олександр ОГАР

(підпис)

(ІМ'Я та Прізвище)

12. 05. 2025.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Пирогової Ольги Борисівни

(Прізвище, ім'я та по-батькові)

1. Тема роботи «Удосконалення процесів митного контролю при міжнародних залізничних перевезеннях на прикордонних передавальних станціях»,
керівник роботи Гурін Д.О., асистент, к.т.н.
затверджені розпорядженням по факультету управління процесами перевезень від «12» травня 2025 року № 06/25
2. Строк подання студентом роботи «12» червня 2025 року.
3. Вихідні дані до роботи Нормативно-правова база. Технологічний процес роботи прикордонної станції. Техніко-розпорядчий акт станції. Показники роботи станції за останні роки та їх аналіз. Технічне оснащення станції.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Теоретичні засади митного контролю в системі логістики міжнародних залізничних перевезень. Аналіз організації митного контролю на прикордонних передавальних станціях. Аналіз сучасного стану проблем розвитку міжнародних вантажних перевезень України. Розробка підходів для удосконалення процесів митного контролю при міжнародних залізничних перевезеннях на прикордонних передавальних станціях; висновки
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень та їх кількості) мета, предмет, об'єкт і завдання роботи; аналіз основних техніко-економічних показників роботи; аналіз основних причин затримок вагонів на прикордонній передавальній станції; заходи щодо скорочення простоїв вагонів.
6. Дата видачі завдання «12» травня 2025 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/П	Назва етапів	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні засади митного контролю в системі логістики міжнародних залізничних перевезень	12.05.2025	
2	Аналіз організації митного контролю на прикордонних передавальних станціях	22.05.2025	
3	Аналіз сучасного стану процесів митного контролю при залізничних перевезеннях на кордоні України	27.05.2025	
4	Шляхи удосконалення процесів митного контролю при міжнародних залізничних перевезеннях	06.06.2025	
5	Оформлення проекту	12.06.2025	

Студент

ОЛЬГА Пирогова

(підпис)

(ІМ'Я та Прізвище)

Керівник

ДМИТРО Гурін

(підпис)

(ІМ'Я та Прізвище)

Зміст

Вступ	5
1 теоретичні засади митного контролю в системі логістики міжнародних залізничних перевезень	7
1.1.Поняття митного контролю та його роль в міжнародних залізничних перевезеннях	7
1.2.Митні процедури на прикордонних станціях: сучасний стан і проблеми	10
2 особливості організації митного контролю на прикордонних передавальних станціях	16
2.1.Структура і функції прикордонних передавальних станцій	16
2.2.Правові та організаційні засади функціонування прикордонних передавальних станцій	22
3 Обґрунтування вдосконалення процесів митного контролю на прикордонних передавальних станціях	26
3.1.Впровадження сучасних технологій в митний контроль	26
3.2.Взаємодія митних органів різних країн та удосконалення міжнародного співробітництва	32
Висновки	36
Список використаних джерел	38

УПІМЖМ.300.00.00.000 ПЗ				
Зм.	Лист	№ докум.	Підпис	Дата
Розроб.		Пирогова		
Перевір.		Гурін		
Реценз.				
Н.контр.		Шарован		
Затв.		Огар		

Удосконалення процесів митного контролю при міжнародних залізничних перевезеннях на прикордонних передавальних станціях		
Літ.	Лист	Листів
	4	41
УкрДУЗТ		

Вступ

Актуальність дослідження полягає в необхідності модернізації та вдосконалення митних процедур на прикордонних передавальних станціях, автоматизації контролю та впровадження інноваційних технологій, які можуть значно скоротити час перевірки, зменшити витрати та підвищити рівень безпеки. Це також важливо для підтримки конкурентоспроможності залізничного транспорту в умовах глобалізації та розширення міжнародної торгівлі.

Удосконалення процесу митного контролю міжнародних залізничних перевезень на прикордонних передавальних станціях є ключовим аспектом забезпечення ефективної та безпечної логістики між країнами. Залізничний транспорт відіграє важливу роль у міжнародних вантажних перевезеннях, оскільки пропонує швидкий, економічний і відносно екологічний спосіб доставки товарів. Проте, на шляху міжнародних залізничних перевезень стоїть ряд викликів, наприклад процедури митного контролю на прикордонних станціях, де відбувається перевірка вантажів, документів та інших аспектів відповідно до законодавства кожної країни.

Оскільки основними засадами є діяльність держави у сфері захисту митних інтересів, забезпечення митної безпеки, розвитку економіки України та її інтеграція у світове господарство відповідає змісту державної політики у сфері державної митної справи, дослідження особливостей формування та розвитку державної митної політики мають велике значення.

Митний контроль, на прикордонних передавальних станціях, спрямований на запобігання незаконному переміщенню товарів, забезпечення сплати митних платежів, а також захист національної економіки і безпеки. Проте, існуючі митні процедури часто є надто складними та тривалими, що призводить до затримок в обробці вантажів, збільшення витрат і зниження ефективності транспортування.

Основними питаннями в цій темі є, транспортні декларації, попередні електронні дані (AED 1), перевірка вантажу за допомогою сучасних технологій і контроль пасажирів.

Метою роботи є аналіз існуючих проблем митного контролю в міжнародних

залізничних перевезеннях та розробка пропозицій щодо вдосконалення цього процесу на прикордонних передавальних станціях. Мета роботи визначила наступне коло задач:

- проведення аналізу нормативно-правової бази, що регулює митний контроль у сфері міжнародних залізничних перевезень, з акцентом на прикордонні передавальні станції;
- проведення аналізу існуючих проблем та недоліків у здійсненні митного контролю при перетині кордону залізничним транспортом, з урахуванням практики суміжних країн;
- розгляд сучасних технологій та інструментів, які можуть бути застосовані для автоматизації та оптимізації митних процедур;
- оцінка можливих наслідків та ефективності впровадження запропонованих заходів, з точки зору зменшення логістичних витрат, покращення контролю та узгодженості з міжнародними стандартами.

Об'єктом дослідження є процес пропуску вантажів через кордон на прикордонних передавальних станціях.

Предметом дослідження є технологія роботи митного контролю при міжнародних залізничних перевезеннях.

Робота присвячена дослідженню оцінки поточної ситуації та методам вдосконалення, які будуть ефективними для покращення митного контролю на прикордонних пунктах пропуску. А також у виробленні рекомендацій та інструментів, які не лише підвищать ефективність митного контролю на прикордонних станціях, але й забезпечать економічний розвиток, підвищення безпеки та зниження витрат у сфері міжнародних залізничних перевезень.

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 31 найменувань та додатків. Основний зміст роботи викладений на 41 сторінках.

Висновки

1. У кваліфікаційній роботі було проведено аналіз нормативно правової бази з питань, пов'язаних з удосконаленням процесів митного контролю при міжнародних залізничних перевезеннях на прикордонних передавальних станціях. Теоретичні засади митного контролю розглянуто у контексті його ролі в логістичній системі міжнародних вантажоперевезень. Встановлено, що митний контроль є невід'ємною складовою забезпечення ефективності та безпеки переміщення товарів, а також вагомим інструментом державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Його інтеграція в логістичні ланцюги вимагає не лише юридичної чіткості, а й технічної та інформаційної сумісності з міжнародними стандартами.

2. Проаналізувавши особливості організації митного контролю на прикордонних передавальних станціях, які є ключовими вузлами при залізничних перевезеннях через державний кордон. Виокремлено специфічні проблеми, зокрема: технічну невідповідність інфраструктури, затримки при переміщенні вантажів, дублювання контрольних процедур, обмежений обмін інформацією з митними органами суміжних країн. Виявлено, що на сучасному етапі ці чинники суттєво знижують пропускну спроможність прикордонних пунктів, уповільнюють логістичні процеси та створюють ризики для економічної безпеки держави.

3. На основі проведеного аналізу розглянуто шляхи удосконалення митного контролю на прикордонних передавальних станціях. До ключових напрямів удосконалення віднесено: цифровізацію митних процедур, впровадження автоматизованих систем аналізу ризиків, розширення міжнародного обміну попередньою інформацією, гармонізацію процедур з європейськими митними нормами, а також розвиток спільного контролю з митними органами країн-сусідів.

4. Досліджено можливі наслідки та ефективність впроваджених заходів, спрямовані на підвищення прозорості, швидкості та ефективності митного оформлення, що у підсумку сприятиме інтеграції України в міжнародні транспортні коридори, посиленню конкурентоспроможності залізничних перевезень та забезпеченню митної безпеки держави.

Загалом, результати дослідження підтверджують необхідність і доцільність системного реформування митного контролю на залізничних прикордонних переходах із залученням сучасних логістичних, технічних та управлінських рішень у поєднанні з міжнародним співробітництвом.

Таким чином, ефективна організація митного контролю на прикордонних передавальних станціях є критичним чинником не лише для забезпечення безперешкодного переміщення вантажів, але й для підвищення загального рівня інтеграції української транспортної інфраструктури у європейську та світову логістичну мережу. Удосконалення процедур митного оформлення шляхом цифрової трансформації дозволить скоротити час проходження митних формальностей, знизити адміністративне навантаження на бізнес та підвищити інвестиційну привабливість залізничного транспорту.

Реалізація запропонованих заходів має стратегічне значення в умовах геополітичних змін та переорієнтації вантажопотоків у бік європейського ринку. У цьому контексті важливо не лише модернізувати технічну інфраструктуру митниць, а й забезпечити високий рівень міжвідомчої та міжнародної координації. Особливої уваги потребує формування єдиної цифрової платформи обміну митною інформацією, яка стане основою для впровадження принципу «єдиного вікна» та забезпечення безперервності логістичних ланцюгів.

У подальших дослідженнях доцільно розширити аналіз економічної доцільності впровадження окремих цифрових рішень, а також розглянути можливості публічно-приватного партнерства у сфері модернізації прикордонної інфраструктури. Системний підхід до удосконалення митного контролю дозволить створити прозору, ефективну та безпечну модель, що відповідатиме сучасним викликам і сприятиме сталому розвитку транспортної галузі України.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України: станом на 5 листопада 2024 р. – Харків: Право, 2024. – 532 с.
2. Організаційні засади прикордонного контролю в пунктах перетину державного кордону України. URL: https://old.univer.km.ua/visnyk/1732.pdf?Utm_source=chatgpt.com
3. Робота Митниці в умовах воєнного стану. URL: <https://customs.gov.ua/mitne-oformlennia-gumanitarnoyi-dopomogi-v-umovakh-voennogo-stanu>
4. Структура коду УКТ ЗЕД. URL: <https://bargen.com.ua/2017/12/21/shho-take-kod-ukt-zed-i-dlya-chogo-vin-potriben/>
5. Етапи митного контролю та митного оформлення на прикордонних передавальних станціях с.61. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/6221/1/Конспект%20лекцій.pdf>
6. Стаття «Особливості міжнародних залізничних перевезень». URL: <https://neolit.ua/ua/articles/osoblyvosti-mizhnarodnyh-zaliznychnyh-perevezen/>
7. Електронна митна декларація. URL: <https://online.dtki.ua/2012/45/61630>
8. Найт Ф. Х. Risk, uncertainty and profit / Boston and New York, 1921 с.225
9. Найпоширеніші проблеми при митному оформленні. URL: <https://lawis.group/najposhyrenishi-problemy-pry-mytnomu-oformlenni/>
10. Блокчейн. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Блокчейн#:~:text=Блокчейн%20\(англ.,%20С%20подані%20Ояк%20хеш-дерево.](https://uk.wikipedia.org/wiki/Блокчейн#:~:text=Блокчейн%20(англ.,%20С%20подані%20Ояк%20хеш-дерево.)
11. Мостиська-II. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Мостиська_II?Utm_source=chatgpt.com
12. Прикордонні перевантажувальні станції у логістичних системах транспортування міжнародних вантажопотоків / А.І. Кузьменко // Вісник ДНУЗТ. - Д., 2006. - Вип. 11. - С. 122-125
13. Стаття: станція Мостиська-2. URL:

https://cfts.org.ua/news/2023/11/08/na_stantsiyu_mostiska_2_planuyut_perenesti_punkt_p_rikordonnogo_oglyadu_pozdiv_77090?Utm_source=chatgpt.com

14. Функціонування ринку вантажних перевезень в Україні: фактори впливу та пріоритети розвитку: науково-аналітична доповідь / наук. Ред. Х. М. Притула; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2021. 94 с. (Серія «Транскордонне співробітництво») – С. 40-47

15. Зміни в логістиці і вантажоперевезеннях з початком повномасштабного вторгнення. URL: <https://www.unian.ua/economics/transport/rik-koli-use-zupinilosyayak-ukrajina-dolaye-transportniy-ta-logistichniy-kolaps-12497709.html>

16. Показники вантажних перевезень. URL: https://www.uz.gov.ua/cargo_transportation/general_information/indicators_of_transit/

17. Ставки плати за використання власних вагонів перевізника АТ "Укрзалізниця". URL: https://www.uz.gov.ua/cargo_transportation/tariff_conditions/stavky/stavky24/

18. Кількість вантажних перевезень у 2024 році URL: https://gmk.center/ua/infographic/ukraina-eksportuvala-cherez-punkty-izov-i-uzhhorod-po-4-6-mln-t-zrs-u-2024-rotsi/?utm_source=chatgpt.com

19. Кількість вантажних перевезень у 2022 році URL: https://ukrvantage.com/railage/pidsumky-shchotyzhnevoi-onlain-zustrichi-predstavnykiv-ukrzhaliznytsi-ta-zernovoho-biznesu?utm_source=chatgpt.com

20. Про схвалення Стратегії розвитку та розбудови прикордонної інфраструктури з країнами Європейського Союзу та Республікою Молдова до 2030 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2030 роках. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1337-2024-p?Utm_source=chatgpt.com#Text

21. ПОЛОЖЕННЯ про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/369883_772013?Utm_source=chatgpt.com

22. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

23. ПОРЯДОК здійснення митного контролю залізничних транспортних

засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон. URL:

https://www.kmu.gov.ua/npas/3869311?Utm_source=chatgpt.com

24. Договір між Україною і Угорською Республікою про режим українсько-угорського державного кордону, співробітництво та взаємодопомогу з прикордонних питань. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_636#Text

25. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text

26. Терещенко С.С. Митний контроль. Алгоритм аналізу факторів ризику під час митного контролю. Основні методи шахрайства під час транзиту. Вісник Академії митної служби України. 2000. № 3. С. 3–12.

27. Економіка та суспільство. Випуск #27 / 2021. МОДЕРНІЗАЦІЯ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ. Мацедонська Н.В.; Коваленко В.В; Штефан Л.Б.

28. Іванов, В. В.; Залізко, В. Д. (2019). URL: [Інноваційні засади зміцнення митної безпеки України: теоретичний аспект](#)(укр.).

29. Uhryn, Volodymyr (2020). URL: [DIGITALIZATION OF CUSTOMS CONTROL IN UKRAINE](#)

30. Міжнародне співробітництво з питань державної митної справи. URL: <https://studies.in.ua/mutne-pravo-shpora/3184-mzhnarodna-spvpracya-z-pitan-mitnoyi-spravi.html>

31. Про встановлення Митного кодексу Союзу: Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 09.10.13. Офіційний вісник Європейського Союзу. 2013. L 269. С. 1.